

men omfatter al Formueret og Formue, mener jeg, at den successionsberettigede Slægts Adkomst til Len, Stamhuse og Fideikommisgodser, som efter min Opfattelse ligger nærmere ved Formueret end ved Arveret, i og for sig er beskyttet ved Grundlovens § 80 og dens Regler om fuldstændig Erstatning, *medmindre* andre Bestemmelser i selve Grundloven borttager eller dog formindsker denne Beskyttelse. En saadan Formindskelse af Beskyttelsen finder jeg i Grundlovens § 91 naar denne bestemmer, at det ved Lov nærmere skal ordnes, hvorledes de nu bestaaende Len, Stamhuse og Fideikommisgodser kan overgaa til fri Ejendom, uden derfor at kræve de Betingelser, som efter § 80 gælder for almindelig Ekspropriation. Spørgsmaalet bliver efter min Opfattelse herefter, hvor stor da Forringelsen af de successionsberettigedes Retsbeskyttelse er blevet ved § 91. Denne overlader det ikke til Lovgivningen simpelthen at bestemme, *at* disse Besiddelser overgaa til fri Ejendom, men kun *hvorledes*, altsaa paa hvilke Betingelser dette kan ske. De saaledes forudsatte Betingelser maa formentlig netop være tænkt som Betingelser, der i et efter Lovgivningsmagtens Skøn retfærdigt og rimeligt Forhold yder i alt Fald de ved Lovens Ikrafttræden levende successionsberettigede Personer Godtgørelse — navnlig vel ved Substitution af en Fideikommiskapital. Herefter bliver mit Standpunkt dette, at Lovgivningsmagten ved Grundlovens Bestemmelser er bundet til kun at tillade en Overgang til fri Raadighed paa en Maade, der yder de successionsberettigede passende og rimelig Godtgørelse for Tabet af Successionsadgangen. Dette Krav kan jeg ikke betragte som fuldt ud opfyldt ved den foreslaaede Ordning, ihvorvel det maa erkendes, at der er vist en ikke ringe Hensyntagen til Slægten ved den Ret, der er tillagt de 3 første eventuelt successionsberettigede Personer.

Et *Mindretal (Moesgaard-Kjeldsen)* kan ikke slutte sig til Flertallets Forslag om Lens, Stamhuses og Fideikommisgodsers samt de til samme hørende Fideikommiskapitalers Overgang til fri Eje.

I.

Jeg nærer Tvivl om, hvorvidt disse Spørgsmaals Behandling hører hjemme i Landbokommissionen, da denne Sag for kort Tid siden har været behandlet i en særlig Kommission, der afgav udførlig Betænkning i 1913. Ønsker man desuagtet denne Sag fremmet, forekommer det mig, at Landbokommissionen burde være suppleret med de 2 Medlemmer, som i Lovens § 1 forudsættes indvalgte, hvorved kunde opnaas mere speciel Sagkundskab til Lensgodsernes Arbejds-, Rets- og Værdiforhold. Ligeledes kunde Landbokommissionen samtidig erhverve mere indsigtfuld Tilslutning under Behandlingen af eventuelt nye Ekspropriationsregler og — Grundværdibeskatningen.

Derfor tillader jeg mig principielt at henstille, at Spørgsmaalet om Len og Stamhuse holdes udenfor Landbokommissionens Arbejde, subsidiært at Kommissionen forinden indstiller til Landbrugsministeriet at beskikke yderligere 2 Medlemmer med særlig Indsigt i Administration af Lensgodser, Ekspropriationsvæsen og Grundværdibeskatning.